

2016-04-03

Meddelande 1/2016 från Centrum för medeltidsstudier

Medeltidsseminariet

Medeltidsseminariet sammanträder under vårterminen i rum D900 på Historiska institutionen, Södra huset D, plan 9, följande måndagar kl. 15:00–17:00:

15 februari: **Cordelia Heß**, Institutionen för historiska studier, Göteborg universitet;
Jonathan Adams, Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet
Judar och muslimer i det medeltida Skandinavien och Baltikum

29 februari: **Kati Kallio**, Det Finska Litteratursällskapet, Helsingfors
Assumptions of medieval oral poetics in the diocese of Åbo
Tuomas Lehtonen, Det Finska Litteratursällskapet, Helsingfors
16th-century reformers, folk beliefs and new forms of singing

7 mars: **Jeff Love**, Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet
The Medieval Nordic Legal Dictionary: One Year In

4 april – NB 13:00–17:00:

Byzantine Northern Lights

Mini-seminar on interdisciplinary approaches to Byzantine studies, in Sweden and Denmark. *Detaljerat program kommer senare*

Jonas Johnsen Helgason Christensen, Centre for Medieval Literature, University of Southern Denmark; **Barbara Crostini**, Department of French, Italian, and Classical Studies, Stockholm University; **Jonas Thungren Lindbärg**, Department for History of Ideas, Stockholm University; **Helena Bodin**, Department of Literature; **Anne Karahan**, Department of Culture and Aesthetics, Stockholm University; **Myrto Veikou**, Department of Linguistics and Philology, Uppsala University; **Kurt Villads Jensen**, Department of History, Stockholm University.

11 april: **Massimiliano Bampi**, Università Ca' Foscari, Venedig
Översättningsverksamhet och aristokratisk ideologi i det medeltida Norden
Kommentator **Kim Bergqvist**, Historiska Institutionen, Stockholm University

Centrum för medeltidsstudier

18 april: **Neil Price**, Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet

The Viking Phenomenon: a ten-year research programme

In December 2015, the Swedish Research Council made an unprecedented investment in Viking scholarship, funding a ten-year programme of pure research with a budget of fifty million kronor. The award is intended to establish a new centre of excellence for the study of the Viking Age, based at the University of Uppsala under the direction of the author but with connections to other Swedish institutions and also further afield within Scandinavia and beyond. This talk will set out the background to the project, its objectives and organisation, and the directions that the research team see it taking over the coming decade.

2 maj: **Paula Pinto**, University of Porto

Knightly orders on the Iberian Peninsula

Thomas Heebøll-Holm, University of Southern Denmark

The Ideal Knight

(NB – kanske måste Thomas flyttas till 3 maj. Information kommer senare).

9 maj: Professor Mats Malm (Göteborgs universitet) och professor Håkan Ulfgård (Linköpings universitet) presenterar artiklar kring magister Mathias' (ca 1300–1350) verk. Seminariet börjar kl. 12:00 i Biblioteket, Humanistvillan, och fortsätter efter paus på Historiska institutionen, Södra husen, D900, och pågår till runt kl. 17:00. Samarrangemang med Äldre textseminariet.

23 maj: **Margaretha Nordquist**, Historiska institutionen, Stockholms universitet

Senmedeltidens rimkrönikor – maktkamp och ideologi

30 maj: **Anne D. Hedeman**, University of Kansas

Grandes chroniques de France

Minnesord över professor Herman Schück (1925–2015) av Olle Ferm

Herman Schück dog på julafton, sörjd och saknad av forna elever och medarbetare vid Historiska institutionen.

Herman var djupt rotad i hemstaden Stockholm och dess högskola, där han påbörjade sina akademiska studier vid mitten av 1940-talet. Historia blev hans huvudämne. I sinom tid skulle han bli känd som lärd utforskare av den svenska medeltiden. Hans infallsvinkel var oftast bred. Det märks i doktorsavhandlingen om Linköpingskyrkan (*Ecclesia Lincopensis*, 1959). Omfånget kan i ett efterhandsperspektiv väcka förundran, nästan 600 sidor. Det fanns dessutom mer. En andra del trycktes aldrig men är bevarad i blå pärm i Svenskt Diplomatariums bibliotek, där undertecknad tacksamt kunnat utnyttja den.

Under sin tid som universitetslektor i Linköping och Stockholm förberedde han sitt magnum opus *Rikets brev och register* (1976, över 600 sidor), där han utreder rikets

arkivbildning, liksom de ämbeten och institutioner som under skiftande omständigheter hade rikspolitiska funktioner. Ämnet är omsorgsfullt behandlat och resultaten omöjliga att gå förbi för en seriös forskare. Efter sin utnämning till professor (1979–1991) initierade han ett större projekt kring temat Stockholm blir huvudstad (1600-talets första hälft). I rollen som handledare kom hans förmåga att möta skilda personligheter till sin rätt och projektets seminarier livades av hans sakkunskap. Projektet är i gott minne bevarat av dem som var med.

En och annan utvikning tillät han sig. Han skrev en initierad biografi (2001) över Hans Forssell (1843–1901). Forssell var i yngre år en märklig historiker men övergav den akademiska banan för att bli politiker och ämbetsman. Biografen vittnar om Hermans intresse för personer och livsöden; också den egna släktbakgrunden i 1800-talets Stockholm behandlade han i skrift. En insats av förblivande värde är hans väl dokumenterade artiklar (mest om medeltida biskopar och riksråd) i uppslagsverket *Svenskt biografiskt lexikon*. Så sent som 2013 utgav han en skrift om Ture Jönsson (Tre Rosor), ett försök till Ehrenrettung av mannen som trotsade Gustav Vasa.

Som en fortsättning på *Rikets brev och register* kan man uppfatta hans två arbeten om den politiska representationen i medeltidens Sverige. I det prestigiosa verket *Riksdagens historia* (1985) gick han oförsynt tillväga och förlade riksdagens tillkomst till Gustav Vasas regeringstid. Omdateringen fick i sammanhanget en lätt revolutionär effekt. Riksdagshistoriken var beställd av Sveriges riksdag i det uttalade syftet att hugfästa minnet av riksdagens förmodade tillkomst i Arboga 1435. I det andra arbetet, *Rikets råd och män* (2005), belyste han två representativa församlingar i medeltidens Sverige. En tredje insats verkade även den omstörtande. Han fann gentemot en paradigmiskt giltig åsiktsbildning inom det svenska historikerskrået att det funnits en *Engelbrektskrönika* och att författaren dessutom var identifierbar: en medspelare och ett åsyna vittne till det dramatiska händelseförlopp krönikan uppmärksammar.

De tre studierna, som för ovanlighetens skull var behändiga till formatet – riksdagshistoriken dessutom lättläst – handlar i mångt och mycket om politiska omvälvningar, maktkamp och institutionella förhållanden. Ett sammanfattande begrepp för senmedeltidens politiska system myntade han – ”riket som aristokratisk republik” – men avstod i övrigt från att inordna sina undersökningar i överordnade begrepp och kategorier.

Herman var fäst vid sitt universitet och lojal mot de ämbetsplikter som andra helst avstår ifrån. Han var Historiska institutionens prefekt och arbetade aktivt för att skapa ett gott arbetsklimat. Inom den humanistiska fakulteten åtnjöt han förtroende och var under en period dekan. I de sammanhangen verkade han diskret och kunde framstå som försynt, men beskedlig var han knappast. Sitt intresse för institutionen och medeltidsstudierna bibehöll han efter pensioneringen. Så sent som hösten 2015, då han var mycket bräcklig, deltog han i ett medeltidsseminarium. Som lärare för studenter var han uppskattad inte minst för sina ambitiösa granskningar av framlagda uppsatser. Själv mötte jag honom som min handledare under doktorandåren. Han var en god läsare av utkast och P.M., vaksam och kringsynt, allt annat än myndig i bedömning och framtoning. Att låta doktoranden utveckla sin egenart (inom vissa gränser) såg han nog som en mission.

Med vänliga hälsningar

Kurt Villads Jensen och Fredrik Charpentier Ljungqvist